

Εισαγωγή

Κλωστοϋφαντουργία

Η κλωστοϋφαντουργία είναι ο βιομηχανικός κλάδος που με τεράστια ποικιλία ειδικού μηχανολογικού εξοπλισμού, με υψηλή τεχνογνωσία και μεγάλο βαθμό εξειδίκευσης θα κατασκευάσει από ίνες, ευέλικτες επιφάνειες αποκαλούμενες «υφάσματα».

Αυτά κατόπιν θα αποτελέσουν την πρώτη ύλη για περαιτέρω επεξεργασία σε διάφορους μεταποιητικούς κλάδους. Σημαντικότεροι από αυτούς είναι οι κλάδοι της ένδυσης και του οικιακού εξοπλισμού με πολλούς υποκλάδους, καθώς και των βιομηχανικών εφαρμογών (τεχνητά υφάσματα).

Στον κλωστοϋφαντουργικό κλάδο ανήκουν:

- Εργοστάσια παραγωγής τεχνητών ινών και ανάκτησης ίνας (Εκκοκκιστήρια)
- Εργοστάσια παραγωγής νημάτων και κλωστών (Νηματουργεία & Κλωστήρια)
- Εργοστάσια παραγωγής σταθερών υφασμάτων (Υφαντουργεία)
- Εργοστάσια παραγωγής «ελαστικών υφασμάτων» ή πλεκτών (Πλεκτήρια)
- Εργοστάσια εξευγενισμού νημάτων και υφασμάτων (Φινιριστήρια-Βαφεία)
- Άλλες ειδικές παραγωγικές μονάδες

Επίσης κάθε υποκλάδος μπορεί ν' αναλυθεί περαιτέρω ανάλογα με τις ύλες που επεξεργάζεται και τον μηχανολογικό εξοπλισμό που διαθέτει.

Ο ρόλος της κλωστοϋφαντουργίας στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Η κλωστοϋφαντουργία αποτελεί έναν πολύ σημαντικό κλάδο της μεταποιητικής βιομηχανίας τόσο στην Ε.Ε. όσο και στη χώρα μας, όπου σε όρους παραγωγής, απασχόλησης και εξαγωγών συνιστά μία από τις κυριότερες οικονομικές δραστηριότητες.

Η τόσο στενή σχέση του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας με αυτόν της ένδυσης, καθιστά τα όριά τους ασαφή, με αποτέλεσμα πολλές φορές ν' αναφέρονται & ν' αντιμετωπίζονται ενιαία.

Η κλωστοϋφαντουργία & η βιομηχανία της ένδυσης στην ΕΕ – 27, παρά τον συνεχώς εντεινόμενο διεθνή ανταγωνισμό, εξακολουθεί να είναι μεταξύ των πέντε μεγαλύτερων βιομηχανιών,

- με ένα κύκλο εργασιών € 202 δισεκατομμύρια το 2008
- που παράγουν περισσότερες από 140.000 επιχειρήσεις
- και εξάγουν στις υπερκοινοτικές αγορές για σχεδόν 37 δισεκατομμύρια ευρώ.

Στο διεθνές εμπόριο η Ε.Ε. κατέχει την πρώτη θέση σε εξαγωγές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και την τρίτη θέση σε έτοιμα ενδύματα.

Ο κλάδος κλωστοϋφαντουργίας συνιστά όμως και έναν από τους κυριότερους τομείς βιομηχανικής δραστηριότητας στην Ελλάδα επειδή :

- Αποτελεί μια από τις ελάχιστες μεταποιητικές δραστηριότητες στον ελλαδικό χώρο που χρησιμοποιούν μεγάλο μέρος εγχώριων πρώτων υλών (βαμβάκι). Κατά συνέπεια η προστιθέμενη ελληνική αξία επί των προϊόντων φθάνει σε μεγάλο ποσοστό επί του τελικού προϊόντος της και προσδίδει εξαιρετική σημασία στην ελληνική βιομηχανία.
- Είναι ο «μεγάλος προμηθευτής» του κλάδου της ένδυσης.

Η πορεία του κλάδου στην Ελλάδα

Η ελληνική κλωστοϋφαντουργία αποτέλεσε για μεγάλη χρονική περίοδο (1930-1990) **κυρίαρχο παραγωγικό κλάδο**, με σημαντική προσφορά στην οικονομία της Ελλάδας.

Ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας στην Ελλάδα εμφάνισε **σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης** κατά τις δεκαετίες του '70 και '80, περίοδο κατά την οποία διατηρούσε ισχυρή θέση στην εγχώρια μεταποίηση.

Από τις αρχές του 2000, εισήλθε **σε περίοδο ύφεσης**, με σημαντική μείωση της εγχώριας παραγωγής και των επενδυτικών δραστηριοτήτων, με συνέπεια να οδηγηθεί σε συρρίκνωση και αρκετές κλωστοϋφαντουργικές μονάδες να αναστέλλουν ολοσχερώς τις εργασίες τους.

Η συμμετοχή των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στη συνολική μεταποιητική παραγωγή συνεχώς περιορίζεται και το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο του κλάδου μας διευρύνεται σταθερά.

Λόγοι συρρίκνωσης

Ο κλάδος κλωστοϋφαντουργικών ειδών (στην Ευρώπη) διήλθε σε σειρά ριζικών μεταμορφώσεων κατά τα τελευταία έτη, κυρίως λόγω του συνδυασμού των τεχνολογικών μεταβολών, της εξέλιξης των διαφόρων στοιχείων κόστους παραγωγής και της εμφάνισης αξιόλογων διεθνών ανταγωνιστών.

Χαρακτηριστικές ημερομηνίες – γεγονότα.

- Η ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ στα τέλη του 2001 και
- Η απελευθέρωση των ποσοτικών περιορισμών στα είδη κλωστοϋφαντουργίας – ένδυσης από τις αρχές του 2005.

Οι βασικοί λόγοι της ύφεσης του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας είναι:

1. Η κατάργηση των εθνικών ποσοτώσεων, η ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και γενικότερα η απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου που έγιναν χωρίς κανόνες, οι οποίοι εξασφάλιζαν θεμιτό ανταγωνισμό.

Σαν συνέπεια τα προϊόντα που ανταγωνίζονται στην ενιαία πλέον αγορά προέρχονται από επιχειρήσεις που λειτουργούν κάτω από διαφορετικούς κανόνες και συνθήκες (εργασιακό κόστος, Υγιεινή & Ασφάλεια, καθεστώτα ενισχύσεων, κανόνες ηθικής, προστασία περιβάλλοντος, κλπ) με αποτέλεσμα να καταγράφονται σημαντικές αποκλίσεις στο λειτουργικό τους κόστος

Κυρίαρχο παράδειγμα αυτού του αθέμιτου ανταγωνισμού είναι η ανεξέλεγκτη εισαγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων από την Κίνα, την Ινδία, κλπ. που έπληξε σημαντικά τον κλάδο.

2. Το ισχυρό ευρώ έναντι του δολαρίου (αλλά και άλλων νομισμάτων), που μειώνει συνεχώς την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων του κλάδου μας, αυξάνοντας τη ψαλίδα των τιμών σε σχέση με τα προϊόντα των χωρών χαμηλού κόστους, που τα νομίσματά τους είναι συνδεδεμένα με το δολάριο (1€ = 1,5 \$).

Συγκεκριμένα για την Ελλάδα, οι βασικοί λόγοι είναι:

3. Η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για τον κλάδο, σε αντίθεση με άλλα κράτη τα οποία βλέποντας τις αλλαγές στο διεθνές εμπόριο προχώρησαν σε λήψη μέτρων και σε διαμόρφωση πλαισίου για το μέλλον του κλάδου στην χώρα τους.
4. Η έλλειψη πολιτικής για το ελληνικό βαμβάκι, που αποτελούσε στις προηγούμενες δεκαετίες σημαντικότατο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την Ελληνική κλωστοϋφαντουργία.
Η ποιότητα του ελληνικού βαμβακιού τα τελευταία 15 περίπου χρόνια έχει υποβαθμισθεί.
Συνεχίζεται κατά κόρον η «συμβατική» καλλιέργεια του βαμβακιού (με χρήση εντομοκτόνων και μεγάλη κατανάλωση νερού) και καταργήθηκε (χωρίς αντικατάσταση) ο Οργανισμός Βάμβακος.
Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν να οδηγηθούν οι παραγωγοί σε εγκατάλειψη της καλλιέργειας, με ιδιαίτερα δυσμενείς συνέπειες για ολόκληρο το κύκλωμα του βαμβακιού και της κλωστοϋφαντουργίας.
5. Επίσης το παραεμπόριο και ο παράνομος τρόπος εισαγωγής και διακίνησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στην χώρα μας που έχουν κατακλύσει την αγορά, τα πεζοδρόμια, τις λαϊκές αγορές και βέβαια ο ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους, που τα προϊόντα τους φτάνουν πολλές φορές μέχρι και την τιμή της αξίας της πρώτης ύλης.

Σύγχρονες και μελλοντικές τάσεις

1. Στο χώρο της κλωστοϋφαντουργίας, οι μεταβολές που καταγράφονται στα μηχανήματα, στις ίνες, στα νήματα, στα τελικά προϊόντα και γενικά στα συστήματα παραγωγής είναι σαρωτικές.
2. Μέσω των ερευνητικών επιτευγμάτων, οι εφαρμογές των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων βρίσκουν χώρο με μεγάλη επιτυχία σε διαφορετικούς τομείς όπως πχ στην οικοδομή, στην ενέργεια, στις υγειονομικές υπηρεσίες, στην προστασία του περιβάλλοντος, σε οδικά δίκτυα, κλπ.
3. Η καινοτομία, η ευελιξία και η ταχύτητα είναι σημερινά χαρακτηριστικά στοιχεία της κλωστοϋφαντουργίας και εκτιμάται ότι θα ισχύουν και στο μέλλον.
4. Η διαφοροποίηση των προϊόντων βάση ποιοτικών χαρακτηριστικών δεν αρκεί. **Ήδη** παρατηρούμε την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών κριτηρίων (π.χ. βιολογική παραγωγή) στα προϊόντα και προβλέπεται **στο μέλλον** η ενσωμάτωση στα προϊόντα και κοινωνικών κριτηρίων όπως παιδική εργασία, ενέργειες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
5. Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου σε αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες αναμένεται να ωθήσει σε υψηλότερα επίπεδα τη ζήτηση για υφάσματα οικιακής χρήσης και εξεζητημένες ίνες.
6. Η κατανάλωση νήματος διεθνώς προβλέπεται να αυξηθεί περίπου 30% και το 2020 να φτάσει τους 95 εκ. τόνους, με το συνθετικό νήμα να κερδίζει, σε βάθος χρόνου, μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς έναντι του βαμβακερού.

7. Η βιομηχανία της μόδας, άμεσα συνδεδεμένη με την βιομηχανία της ένδυσης και έμμεσα με της κλωστοϋφαντουργίας, εκτιμάται ότι θα προβλέψει για το μέλλον προϊόντα υψηλής ποιότητας, αλλάζοντας την μέχρι σήμερα στρατηγική του μικρού κύκλου ζωής των προϊόντων της ένδυσης. Τα υψηλής ποιότητας προϊόντα θα μπορούν να είναι ανταγωνιστικά στην ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά.

Προτάσεις

1. Στρατηγικός Σχεδιασμός Εξυγίανσης του Κλάδου

Επιβάλλεται σφαιρική ανάλυση και μελέτη των δυνατοτήτων και προοπτικών με στόχο τη χάραξη μιας συνολικής στρατηγικής για την αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας του κλάδου. Είναι ανάγκη η πολιτεία να επιδιώξει την έγκριση από την Ε.Ε. για την στήριξη της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας δια μέσου εθνικών πόρων.

Υπάρχουν παραδείγματα χωρών που αντέδρασαν μέσα από σχέδιο:

- Η Ισπανία πρόσφατα (2008), πέτυχε ειδικά κίνητρα με την έγκριση της Ε.Ε. για τις επιχειρήσεις του κλάδου, ενώ στην Ελλάδα, έχουν γίνει μόνο μεμονωμένες προσπάθειες από εταιρίες οι οποίες επωμίζονται κόστος και χρόνο.
- Ήδη την δεκαετία του '90, αλλά και πολύ πρόσφατα (2009), η Πορτογαλία, η Ιταλία και η Τουρκία πήραν μέτρα για την ενδυνάμωση της κλωστοϋφαντουργίας στη χώρα τους.

2. Καινοτομία & διαφοροποίηση

Στόχος μας θα πρέπει να είναι η συνεχής βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικής διαδικασίας καθώς και η διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων. Χρειάζεται αλλαγή φιλοσοφίας με:

- μετατόπιση από την παραγωγή φθηνών σε παραγωγή ποιοτικών προϊόντων σε ανταγωνιστικές τιμές
- ιδιαίτερη έμφαση στη μείωση του χρόνου παράδοσης
- έμφαση σε νέες τεχνολογίες
- παράλληλη αξιοποίηση εξειδικευμένων αγορών, ή υπο-αγορών (niche markets) στις οποίες θα προωθούνται προϊόντα υψηλού βαθμού διαφοροποίησης
- βιώσιμη ανάπτυξη με φιλοπεριβαλλοντικά και βιολογικά προϊόντα

3. Έρευνα & Εκπαίδευση

Έμφαση στην έρευνα. Κρίνεται απαραίτητη η επένδυση στην έρευνα γιατί μόνο αυτή αναμένεται να δώσει καινοτόμα και διαφοροποιημένα προϊόντα και υλικά, με πολύ χρήσιμες ιδιότητες και υψηλή προστιθέμενη αξία.

Σύνδεση της παραγωγής με την εκπαίδευση, με στόχο αφενός την ενίσχυση της βιομηχανικής έρευνας με έμφαση στην επίτευξη καινοτομιών και αφετέρου τη στενή επαφή των επιστημόνων με τα δεδομένα της αγοράς

4. Ονομασία προέλευσης προϊόντων & Περιορισμός του παραεμπορίου

Το ελληνικό κράτος θα πρέπει να στηρίξει κάθε προσπάθεια που γίνεται για την εξασφάλιση των αυστηρών κανονισμών στην ονομασία προέλευσης των προϊόντων.

Το ζήτημα της συμμόρφωσης των προϊόντων με συγκεκριμένες προδιαγραφές και ο έλεγχος της αγοράς, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται συνεχώς με συνέπεια και περισσότερο εντατικά από πλευράς πολιτείας.

5. Δημόσια Διοίκηση & Γραφειοκρατία

Οφείλουμε να εντείνουμε τις προσπάθειες για τον περιορισμό της γραφειοκρατίας η οποία δημιουργεί καθυστερήσεις & πολυπλοκότητα συναλλαγών με την δημόσια διοίκηση.

«Φέρει σοβαρές ευθύνες για την μείωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας και τρέπεται σε φυγή τις ξένες επενδύσεις» είναι το σχόλιο του World Economic Forum και σύμφωνα με τους δείκτες η Ελλάδα βρίσκεται στην 120ή θέση από τις 132.

Η αξιοποίηση του διαδικτύου και των τηλεπικοινωνιακών εφαρμογών από την ελληνική πολιτεία καθώς και ο καθορισμός χρονικών προθεσμιών στο κράτος για ολοκληρωμένες λύσεις επιχειρηματικών θεμάτων, είναι μερικές από τις γνωστές προτάσεις που θα βοηθήσουν.

6. Υποδομές

Είναι απαραίτητη η βελτίωση των υποδομών στην περιφέρεια. Ακόμη και τώρα, η ελληνική περιφέρεια αντιμετωπίζει προβλήματα αξιοπιστίας στο internet, τις τηλεπικοινωνίες και προβλήματα οδικού δικτύου.

7. Οργανωμένες βιομηχανικές περιοχές

Με το μέτρο αυτό το κράτος πρέπει να στοχεύσει στην ενίσχυση επιχειρηματικών πάρκων & ΒΙ.ΠΕ. όπου θα αποτελούν κίνητρο για την εγκατάσταση επιχειρήσεων και μεγάλη εξοικονόμηση πόρων των ήδη εγκατεστημένων.

8. Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Είναι ανάγκη να εκσυγχρονιστεί το Χρηματοπιστωτικό μας σύστημα υιοθετώντας νέους κανόνες και εξασφαλίζοντας άνετες και φθηνές χρηματοδοτήσεις σε κάθε βιώσιμο, καινοτόμο και εξωστρεφές επιχειρηματικό σχέδιο, ακόμα κι αν ο φορέας αυτού δεν διαθέτει τις απαιτούμενες εμπράγματα ασφάλειες.

9. Σύστημα πληρωμών

Οι ανεξέλεγκτες καταστάσεις που προέρχονται από την έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών δημιουργούν σημαντικό χρηματοοικονομικό κόστος που επιβαρύνει αποκλειστικά τις μεταποιητικές επιχειρήσεις. Μάλιστα, η πρακτική έκδοσης μεταχρονολογημένων επιταγών σε συνδυασμό με την τρέχουσα πολιτική των τραπεζών που θεσπίζουν ολοένα και αυστηρότερα κριτήρια δανειοδότησης, μεταφέρει με βεβαιότητα το βάρος της πίστωσης στις παραγωγικές επιχειρήσεις.

Η Γαλλία πρόσφατα πήρε μέτρα, τα οποία θα μπορούσαν να υιοθετηθούν από την ελληνική πολιτεία και σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξετασθεί η θέσπιση συγκεκριμένων κανόνων με στόχο την εξυγίανση της αγοράς και τον εξορθολογισμό της συγκεκριμένης πρακτικής που αποτελεί ελληνικό φαινόμενο.

10. Εργασιακός Νόμος

Εκσυγχρονισμός του εργασιακού νομού και προσαρμογή της αγοράς εργασίας στα νέα δεδομένα που επέβαλε η παγκοσμιοποίηση. Η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδα βρίσκεται σε συνεχή πτωτική πορεία λόγω των αγκυλώσεων στην αγορά εργασίας, αναφέρει χαρακτηριστικά το World Economic Forum.

11. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη & Περιβάλλον

Οι ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου θα πρέπει να δώσουν έμφαση στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη καθώς και στην υιοθέτηση πρακτικών διασφάλισης προστασίας του περιβάλλοντος.

Για να αντιμετωπιστεί η φθίνουσα πορεία της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας θα πρέπει όλοι μας να δράσουμε. Θα πρέπει να δοθεί άμεση προτεραιότητα στην χάραξη μιας δυναμικής πολιτικής από την κυβέρνηση και τους φορείς του κλάδου και την προσαρμογή τόσο στην πολιτική αυτή όσο και στα νέα δεδομένα της αγοράς από τις επιχειρήσεις του κλάδου.

